

חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2002¹

מטרה

1. חוק זה נועד להסדיר את כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, אשר אינם זכאים למעמד של שבויי מלחמה, בדרך העולה בקנה אחד עם מחויבויותיה של מדינת ישראל לפי הוראות המשפט הבינלאומי ההומניטרי.

הגדרות (תיקון התשס"ח)

2. בחוק זה -

"בית דין צבאי מחוזי", "בית הדין הצבאי לערעורים", "שופט עמית" ו"שופט צבאי-משפטי" - כמשמעותם בחוק השיפוט הצבאי;

"בית הדין הצבאי לביקורת" - בית דין צבאי שהוקם לפי סעיף 10ג(א)²;

"בית הדין הצבאי לערעורי כלואים" - בית דין צבאי שהוקם לפי סעיף 10ד(א)²;

"חוק השיפוט הצבאי" - חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955;

"יום הכליאה" - יום מתן הוראת כליאה זמנית או יום הוצאת צו כליאה, לפי סעיף 3, לפי המוקדם מביניהם;

"הממונה" - כל אחד מאלה:

(1) קצין צבא הגנה לישראל בדרגת אלוף משנה ומעלה, שהרמטכ"ל או ראש אגף המודיעין של צבא הגנה לישראל הסמיכו לכך;

(2) ראש מחלקת חוקרים בשירות הביטחון הכללי, שראש שירות הביטחון הכללי הסמיכו לכך;

"מקום כליאה" - כל אחד מאלה:

(1) מקום שקבע שר הביטחון בצו, לפי הוראות סעיף 3א(ב), לצורך חוק זה;

(2) בית סוהר כמשמעותו בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971;

(3) מקום מעצר כמשמעותו בסעיף 7 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996;

(4) בית סוהר צבאי כמשמעותו בסעיף 505 לחוק השיפוט הצבאי;

(5) מקום אחר שנקבע בצו הכליאה או בהוראת הכליאה הזמנית;

"הרמטכ"ל" - ראש המטה הכללי של צבא-הגנה לישראל;

"לוחם בלתי חוקי" - אדם שנטל חלק בפעולות איבה נגד מדינת ישראל, בין במישרין ובין בעקיפין או נמנה עם כוח המבצע פעולות איבה נגד מדינת ישראל שלא מתקיימים לגביו התנאים המקנים מעמד של שבוי מלחמה במשפט הבין-לאומי ההומניטרי, כמפורט בסעיף 4 לאמנת ג'נבה השלישית מיום 12 באוגוסט 1949 ביחס לטיפול בשבויי מלחמה;

"כלוא" - מי שמוחזק מכוח צו כליאה או מכוח הוראת כליאה זמנית, שהוצאו לפי הוראות חוק זה.

כליאת לוחם בלתי חוקי (תיקון התשס"ח)

3. (א) היה לקצין בדרגת סרן ומעלה ובתפקיד שקבע הרמטכ"ל, יסוד סביר להניח שאדם שהובא לפניו הוא לוחם בלתי חוקי, רשאי הוא להורות על כליאתו עד לקבלת החלטה בדבר הוצאת צו כליאה (בחוק זה - הוראת כליאה זמנית).

(ב) (1) היה לרמטכ"ל יסוד סביר להניח כי כלוא הוא לוחם בלתי חוקי, וכי שחרורו יפגע בביטחון המדינה, רשאי הוא להוציא צו בחתימת ידו, המורה על כליאתו (בחוק זה - צו כליאה), ובלבד שלא יוציא צו כאמור אלא לאחר שניתנה לכלוא הזדמנות להשמיע את טענותיו לפני קצין בדרגת סגן אלוף ומעלה שיסמיך הרמטכ"ל לעניין זה.

(2) צו כליאה יכול את הטעמים לכליאה וזאת בלי לפגוע בצורכי ביטחון המדינה.

(3) צו כליאה יכול שיינתן שלא במעמד הכלוא, אך הוא יובא לידיעתו במועד מוקדם ככל האפשר.

(ג) לא הוצא צו כליאה בתוך 96 שעות מעת שניתנה הוראת הכליאה הזמנית או החליט הרמטכ"ל שלא להוציא צו כליאה אף לפני תום 96 השעות האמורות, ישוחרר הכלוא, אלא אם כן קיימת עילה אחרת למעצרו לפי כל דין.

החזקה במקום כליאה (תיקון התשס"ח)

3א. (א) לוחם בלתי חוקי שהוצא נגדו צו כליאה או שניתנה לגביו הוראת כליאה זמנית, יוחזק במקום כליאה, ואולם לא יוחזק לוחם בלתי חוקי במקום כליאה כאמור בפסקה (5) להגדרה "מקום כליאה" לתקופה העולה על 14 ימים.

(ב) שר הביטחון רשאי לקבוע, בצו, מקום כליאה לצורך חוק זה.

ביטול צו הכליאה

4. סבר הרמטכ"ל, בכל עת לאחר מתן צו הכליאה, כי לא מתקיימים התנאים הקבועים בסעיף 3(א), או שישנם טעמים מיוחדים המצדיקים את שחרורו של הכלוא, יורה על ביטול צו הכליאה.

ביקורת שיפוטית (תיקון התשס"ח)

5. (א) כלוא יובא לפני שופט בית המשפט המחוזי לא יאוחר מ-14 ימים מיום הכליאה; מצא שופט בית המשפט המחוזי כי לא מתקיימים התנאים הקבועים בסעיף 3(א) יבטל את צו הכליאה.

(1א) כלוא שהובא לפני שופט כאמור בסעיף קטן (א) בעת שנמנעה ממנו פגישה עם עורך דין, יובא לפני השופט בשנית בסמוך לאחר שהחליט הממונה או בית המשפט, לפי העניין, כי אין למנוע עוד מהכלוא להיפגש עם עורך דין, בהתאם להוראות סעיף 6, אם ביקש זאת הכלוא או עורך דינו.

(ב) לא הובא הכלוא לפני בית המשפט המחוזי ולא הוחל בדיון לפניו בתוך 14 ימים מיום הכליאה, ישוחרר הכלוא, זולת אם קיימת עילה אחרת למעצרו לפי כל דין.

(ג) אחת לשישה חודשים מיום הוצאת הצו לפי סעיף 3(א) יובא הכלוא לפני שופט של בית המשפט המחוזי; מצא בית המשפט, כי אין בשחרורו כדי לפגוע בבטחון המדינה או כי קיימים טעמים מיוחדים המצדיקים את שחרורו, יבטל את צו הכליאה.

(ד) החלטת בית המשפט המחוזי לפי סעיף זה ניתנת לערעור בתוך 30 ימים לפני בית המשפט העליון שידון בערעור בדין יחיד; לבית המשפט העליון יהיו כל הסמכויות שהוענקו לבית המשפט המחוזי לפי חוק זה.

(ה) בהליכים לפי חוק זה מותר לסטות מדיני הראיות, מטעמים שיירשמו; בית המשפט רשאי לקבל ראיה, אף שלא בנוכחות הכלוא או בא כוחו או בלי לגלותה להם אם, אחרי שעיין בראיה או שמע טענות, אף שלא בנוכחות הכלוא או בא כוחו, שוכנע שגילוי הראיה לכלוא או לבא כוחו עלול לפגוע בבטחון המדינה או בבטחון הציבור; הוראה זו אינה גורעת מכל זכות שלא למסור ראיה לפי פרק ג' לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971.

(ו) הדיון בהליכים לפי חוק זה יתקיים בדלתיים סגורות אלא אם כן קבע בית המשפט הוראה אחרת לענין זה.

פגישה עם עורך דין וייצוג הכלוא (תיקון התשס"ח)

6. (א) הכלוא רשאי להיפגש עם עורך דין במועד המוקדם האפשרי שבו ניתן לקיים את הפגישה בלי לפגוע בצרכי בטחון המדינה, אך לא יאוחר מתום שבעה ימים מיום הכליאה.

(1א) הממונה רשאי להורות שכלוא לא ייפגש עם עורך דין בתוך פרק הזמן האמור בסעיף קטן (א), אלא במועד מאוחר יותר, אם סבר שהדבר דרוש למניעת פגיעה בבטחון המדינה או כדי לשמור על חיי אדם, ובלבד שהפגישה לא תידחה מעבר לעשרה ימים מיום הכליאה; החלטת הממונה לפי סעיף קטן זה תהיה מנומקת ובכתב, והכלוא רשאי לערער עליה לפני בית המשפט המחוזי, שידון בערעור בדין יחיד.

(2א) שופט בית המשפט המחוזי רשאי, לפי בקשה שהוגשה לו באישור היועץ המשפטי לממשלה, להורות שכלוא לא ייפגש עם עורך דין, או להאריך את התקופה האמורה בסעיף

קטן (א1), אם מצא כי התקיימה עילה מהעילות האמורות בסעיף הקטן האמור, ובלבד שסך כל תקופות הדחיה של פגישת הכלוא עם עורך דין לא יעלו על 21 ימים מיום הכליאה.

(א3) על החלטות בית המשפט המחוזי לפי סעיפים קטנים (א1) או (א2) ניתן לערער לפני בית המשפט העליון, שידון בערעור בדין יחיד.

(א4) החליט בית המשפט המחוזי לקבל ערעור שהוגש לפי סעיף קטן (א1) או דחה בקשה שהוגשה לפי סעיף קטן (א2), והודיע נציג המדינה במעמד מתן ההחלטה כי בכוונת המדינה לערער עליה, רשאי בית המשפט לצוות על השהיית פגישת הכלוא עם עורך דין לתקופה שלא תעלה על 48 שעות לצורך הגשת הערעור; לעניין זה לא יובאו שבתות ומועדים במניין השעות.

(א5) הדיון בערעור או בבקשה לפי סעיפים קטנים (א1) עד (א3) יתנהל במעמד צד אחד בלבד, אלא אם כן ציווה בית המשפט כי הדיון יתקיים בנוכחות הכלוא.

(א6) הודעה על החלטה בדבר דחיית פגישה של כלוא עם עורך דין כאמור בסעיף זה ועל זכותו לערער עליה, תימסר לכלוא בהקדם האפשרי, אלא אם כן הורה הממונה או בית המשפט, לפי העניין, לדחות את מסירת ההודעה לכלוא למועד אחר, אם סבר כי קיים חשש שמסירת ההודעה תסכל את מטרת דחיית הפגישה.

(א7) חדלו להתקיים הטעמים שבשלהם נדחתה הפגישה עם עורך דין, יורשה הכלוא להיפגש עם עורך דין במועד המוקדם האפשרי.

(ב) שר המשפטים רשאי, בצו, להגביל את זכות הייצוג בהליכים לפי חוק זה למי שאושר באישור בלתי מסויג לשמש סניגור בבתי הדין הצבאיים לפי הוראת סעיף 318(ג) לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955.

(ג) ראה שופט בית המשפט המחוזי כי כלוא שהובא לפניו אינו מיוצג, יודיע לו על זכותו לייצוג על ידי עורך דין בהליכים לפי חוק זה, ואם ביקש זאת הכלוא, רשאי בית המשפט למנות לו עורך דין לשם ייצוגו כאמור לפי חוק הסניגוריה הציבורית, התשנ"ו-1995.

תזקה

7. לענין חוק זה, יראו אדם שנמנה עם כוח המבצע פעולות איבה נגד מדינת ישראל או שנטל חלק בפעולות איבה של כוח כאמור, בין במישרין ובין בעקיפין, כמי ששחרורו יפגע בבטחון המדינה כל עוד לא תמו פעולות האיבה של אותו כוח נגד מדינת ישראל, וזאת כל עוד לא הוכח אחרת.

קביעה בענין פעולות איבה

8. קביעתו של שר הבטחון, בתעודה החתומה בידי, כי כוח מסוים מבצע פעולות איבה נגד מדינת ישראל או כי תמו או טרם תמו פעולות האיבה של אותו כוח נגד מדינת ישראל, תשמש הוכחה בכל דיון משפטי, אלא אם כן יוכח ההיפך.

הליכים פליליים (תיקון התשס"ח)

9. (א) ניתן לנקוט נגד לוחם בלתי חוקי הליך פלילי לפי כל דין.
- (ב) הרמטכ"ל רשאי להורות בצו על כליאתו של לוחם בלתי חוקי לפי סעיף 3, גם אם ננקט נגדו הליך פלילי על פי כל דין.

תנאי כליאה

10. (א) כלוא יוחזק בתנאים הולמים שלא יהיה בהם כדי לפגוע בבריאותו ובכבודו.
- (ב) תנאי הכליאה של כלואים ייקבעו על ידי שר הבטחון בתקנות.

הכרזה על לחימה בהיקף נרחב ושינויים בתחולת הוראות החוק (תיקון התשס"ח)

- 10א. (א) הממשלה רשאית להכריז כי מתקיימות פעולות לחימה בהיקף נרחב, המצריכות תחולה של הוראות החוק המנויות בפסקאות שלהלן, בשינויים המפורטים בהן; הכריזה הממשלה כאמור יחולו הוראות אלה לעניין לוחמים בלתי חוקיים שנכלאו במהלך פעולות הלחימה כאמור:³

(1) הסמכויות הנתונות בסעיפים 3 ו-4 לרמטכ"ל, יהיו נתונות לקצין בדרגת תת אלוף, שהרמטכ"ל הסמיכו לכך;

(2) הסמכויות הנתונות בסעיף 3(ב) לקצין בדרגת סגן אלוף, יהיו נתונות לקצין בדרגת סרן;

(3) בסעיף 3(ב), בכל מקום, במקום "96 שעות" יקראו "7 ימים".

(ב) הכרזה לפי סעיף קטן (א) תובא, בהקדם האפשרי ולא יאוחר מ-48 שעות מעת שניתנה, לאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת (בסעיף זה - הוועדה); הוועדה רשאית לאשר את ההכרזה, לקצר את תקופתה או לא לאשרה; תוקפה של הכרזה כאמור יפקע כעבור חמישה ימים מיום שניתנה, אם לא אושרה בידי הוועדה קודם לכן; במניין השעות והימים לפי סעיף זה לא יבואו בחשבון שבתות ומועדים.

(ג) תוקפה של הכרזת הממשלה שאושרה לפי סעיף קטן (א) יפקע כעבור שלושה חודשים מיום שניתנה או במועד מוקדם יותר שנקבע בהכרזה או שנקבע באישור הוועדה; הממשלה רשאית, באישור הוועדה כאמור בסעיף קטן (ב), להאריך את תוקפה של ההכרזה מזמן לזמן לתקופות שלא יעלו על שלושה חודשים בכל פעם, כל עוד מתקיימות פעולות לחימה כאמור בסעיף קטן (א) או בתוך 30 ימים לאחר סיומן.

הוראה לקיום הליכים לפני בית דין צבאי (תיקון התשס"ח)

10.ב. (א) הכריזה הממשלה כאמור בסעיף 10א ומצא שר המשפטים כי מתקיימות נסיבות מיוחדות שבשלהן לא ניתן באופן סביר לקיים הליכים לפני בית המשפט המחוזי או בית המשפט העליון לפי הוראות חוק זה, לרבות בשל קיומן של פעולות לחימה בהיקף נרחב כאמור בסעיף 10א, רשאי הוא להורות, בהסכמת שר הביטחון, כי סעיפים 5 ו-6 יחולו בשינויים המפורטים להלן; בהוראה כאמור יפורטו ככל האפשר היקף הכלואים שלגביהם יחולו השינויים האמורים ומאפייניהם:

(1) הסמכויות הנתונות בסעיפים האמורים לבית המשפט המחוזי, יהיו נתונות לבית הדין הצבאי לביקורת;

(2) הסמכויות הנתונות בסעיפים האמורים לבית המשפט העליון, יהיו נתונות לבית הדין הצבאי לערעורי כלואים;

(3) הסמכויות הנתונות בסעיפים האמורים ליועץ המשפטי לממשלה, יהיו נתונות לפרקליט הצבאי הראשי.

(ב) תוקפה של הוראה לפי סעיף קטן (א) יפקע בתום שלושה חודשים מיום שניתנה או במועד מוקדם יותר שנקבע בה; שר המשפטים רשאי, בהסכמת שר הביטחון, להאריך את תוקפה של ההוראה מזמן לזמן לתקופות שלא יעלו על שלושה חודשים בכל פעם, ובלבד שתקופת תוקפה של ההוראה תסתיים לא יאוחר מ-60 ימים מתום תקופת ההכרזה כאמור בסעיף 10א.

(ג) פקע תוקפה של הוראה לפי סעיף קטן (א), לאחר שהחל דיון בבית הדין הצבאי לביקורת או בבית הדין הצבאי לערעורי כלואים, יימשך הדיון לפני אותו בית דין עד לקבלת ההחלטה באותו עניין.

בית דין צבאי לביקורת (תיקון התשס"ח)

10.ג. (א) מוקם בזה בית דין צבאי לביקורת לצורך הליכים בעניינם של כלואים, כאמור בסעיף 10.ב.

(ב) הרמטכ"ל, בהמלצת נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, ימנה שופטים לבית הדין הצבאי לביקורת, מבין אלה:

(1) שופטים צבאיים—משפטאים של בית דין צבאי מחוזי, לרבות מי שכיהנו כשופטים צבאיים—משפטאים של בית דין צבאי מחוזי ויצאו לקצבה או פרשו מכהונתם;

(2) שופטים המכהנים בבית משפט צבאי, כהגדרתו בחוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (יהודה והשומרון - שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשס"ז-2007.

(ג) הרמטכ"ל, בהמלצת נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, ימנה מבין השופטים שמונו כאמור בסעיף קטן (ב), נשיא לבית הדין הצבאי לביקורת.

(ד) בית הדין הצבאי לביקורת ידון בדין יחיד; השופט אשר ידון בעניין פלוני ייקבע בידי נשיא בית הדין הצבאי לביקורת, ובאין קביעה כאמור - לפי סדר שקבע מזמן לזמן נשיא בית הדין הצבאי לביקורת.

בית דין צבאי לערעורי כלואים (תיקון התשס"ח)

710. (א) מוקם בזה בית דין צבאי לערעורי כלואים, לצורך דיון בערעורים על החלטות של בית הדין הצבאי לביקורת.⁵

(ב) הרמטכ"ל, בהמלצת נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, ימנה שופטים לבית הדין הצבאי לערעורי כלואים, מבין אלה:

(1) שופטים צבאיים-משפטיים של בית הדין הצבאי לערעורים, לרבות שופט עמית;

(2) שופטים צבאיים-משפטיים של בית דין צבאי מחוזי, לרבות מי שכיהנו כשופטים צבאיים-משפטיים של בית דין צבאי מחוזי ויצאו לקצבה או פרשו מכהונתם, הכשירים להתמנות לשופטים צבאיים-משפטיים בבית הדין הצבאי לערעורים.

(ג) הרמטכ"ל, בהמלצת נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, ימנה מבין השופטים שמונו כאמור בסעיף קטן (ב), נשיא לבית הדין הצבאי לערעורי כלואים.

(ד) בית הדין הצבאי לערעורי כלואים ידון בדין יחיד; השופט אשר ידון בעניין פלוני ייקבע בידי נשיא בית הדין הצבאי לערעורי כלואים, ובאין קביעה כאמור - לפי סדר שקבע מזמן לזמן נשיא בית הדין הצבאי לערעורי כלואים.

אצילת סמכויות (תיקון התשס"ח)

11. (א) הרמטכ"ל רשאי לאצול מסמכויותיו על פי חוק זה לקצין בדרגת אלוף שיקבע.

(ב) היועץ המשפטי לממשלה רשאי לאצול את סמכותו לפי סעיף 6(א2), לפרקליט המדינה, למשנה לפרקליט המדינה או לפרקליט מחוז.

הוראות מעבר

12. (א) הוראות חוק זה יחולו גם על לוחם בלתי חוקי, המוחזק בידי רשויות המדינה ביום תחילתו.

(ב) כל עוד לא הותקנו תקנות לפי סעיף 10(ב), יחולו על כליאתם של כלואים תקנות סמכויות שעת חירום (מעצרים) (תנאי החזקה במעצר מינהלי), התשמ"א-1981.

ביצוע ותקנות

13. (א) שר הבטחון ממונה על ביצועו של חוק זה.

(ב) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות בדבר סדרי הדין בהליכים לפי חוק זה.

בנימין בן אליעזר		אריאל שרון	
שר הביטחון		ראש הממשלה	
	אברהם בורג		משה קצב
	יושב ראש הכנסת		נשיא המדינה

1. ס"ח 1834, התשס"ב (14.3.2002), עמ' 192.

תיקון: ס"ח 2178, התשס"ח (7.8.2008), עמ' 828. הצ"ח - ממשלה 375, התשס"ח, עמ' 474.

2. ההגדרות "בית הדין הצבאי לביקורת" ו"בית הדין הצבאי לערעורי כלואים" תעמודנה בתוקפן למשך שנתיים, עד ליום 6.8.2010.

3. סעיפים 10א עד 10ד לחוק יעמדו בתוקפם למשך שנתיים, עד יום 6.8.2010.

4. סעיפים 10א עד 10ד לחוק יעמדו בתוקפם למשך שנתיים, עד יום 6.8.2010.

5. סעיפים 10א עד 10ד לחוק יעמדו בתוקפם למשך שנתיים, עד יום 6.8.2010.